

DRAGICA BUKOVČAN*, VESNA BARIĆ**

Sastavljanje glosara iz usporedivih korpusa na primjeru nekih carinskih propisa

Sažetak

*Suradnja hrvatskih državnih institucija poput carine i policije s međunarodnim institucijama temelji se na multilateralnim i bilateralnim ugovorima od kojih su neki sklopljeni i valjani dugi niz godina, dok je veliki broj uredbi, propisa, direktiva i naputaka novijeg datuma i počiva na temeljima europskih integracija odnosno harmonizaciji u području pravnih propisa općenito. Ovaj složeni proces opetovano stavlja u prvi plan rješavanje pitanja stručnog i terminološki normiranog prevođenja vrlo opsežne dokumentacije na svim razinama, a to pretpostavlja nikad dovoljno naglašenu usku suradnju prevoditelja i predmetnih stručnjaka, koja bi trebala omogućiti precizno tumačenje propisa i njihovu jedinstvenu i učinkovitu primjenu. Jedno od niza specifičnih područja iz tog okvira su i postupci u međunarodnom prometu roba odnosno prateći propisi, ubrzano ujednačavanje kojih je uvjetovala informacijska tehnologija. Premda je engleski jezik **lingua franca** na mnogim poljima globalne komunikacije, carinsko poslovanje, posebno na vanjskim schengenskim granicama, uvelike se oslanja i na njemačke izvore. U radu će se metodom statističke leksičke obrade korpusa, te metodama deskriptivnoga terminološkog rada analizirati tekstovni materijali na njemačkom kao izvornom jeziku, s posebnim osvrtom na neke specifičnosti (kratice, skraćenice, kodove i sl.), koje su izvorno nastale iz engleskih naziva i u općoj su primjeni u carinskim dokumentima i popratnoj literaturi. Radu je priložen terminološki glosar koji sadrži preko četiristo natuknica s podnatuknicama.*

Ključne riječi: carinski propisi, međunarodna suradnja, terminološki glosar, kratice, skraćenice.

UVOD

Međudržavna se carinska suradnja u prošlosti većinom ograničavala na administrativnu pomoć i suradnju u rješavanju pojedinačnih predmeta i istraga vezano za krijumčarenje

* dr. sc. Dragica Bukovčan, profesorica visoke škole na Visokoj policijskoj školi MUP-a RH, Zagreb.

** Vesna Barić, stručna prvostupnica kriminalistike, službenica Carinske uprave RH.

i razne prijevare. Dopisi i zahtjevi su najčešće bili na jeziku države koja je tražila pomoć ili na engleskom jeziku; prilozi odnosno prateća dokumentacija također je bila na stranom jeziku, i samim time se javljala potreba za prevoditeljima koji poznaju tematiku kako bi se što vjerodostojnije preveli ti zahtjevi kao i priložena dokumentacija. U nedostatku terminoloških ekvivalenata u ciljnom (hrvatskom) jeziku prevoditelji su (ali i stručnjaci u pojedinim granama) bili prisiljeni izrađivati svoje interne glosare i pojmovnike koji su obuhvaćali pojedine jezične registre, čak do razine pojedinačnih projekata. Ne treba pritom posebno naglašavati da i jednoj i drugoj skupini stručnjaka u načelu nedostaju temeljna znanja o terminološkom radu koja olakšavaju bilježenje i pohranjivanje različitih kategorija stručnih izraza, posebice onih koji imaju karakteristike naziva u užem smislu¹. U okruženju koje potiče slobodu kretanja kapitala, ljudi i roba – izuzetno je važno da komunikacija bude jednoznačna i nedvosmislena, te da se propisi i uredbe (koji su do sada u najvećoj mjeri već usklađeni na prostoru Europske unije) tumače na ispravan način. Pri tome treba paziti i na to da se pravni termini i stručni nazivi općenito ne smiju automatski tumačiti jednako kao i nacionalni nazivi. Drugim riječima, konceptualna odstupanja na sustavnoj i funkcionalnoj razini moraju se uzeti u obzir i protumačiti odnosno obrazložiti.

Neke su institucije odnosno ministarstva već tiskale nekoliko jezičnih priručnika i glosara u kojima su na hrvatski jezik prevedeni nazivi stranih institucija i obrnuto, a djelomično je prevedeno i strukovno nazivlje². To su npr. *Pojmovnik Eurovoc*, *Glosar Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica*, *Priručnik za prevođenje pravnih akata Europske unije* i dr. Ti se priručnici i pojmovnici mogu korisno upotrijebiti kao orijentacija općenito, ali svako područje međunarodne i europske suradnje ima svoje specifičnosti o kojima treba voditi brigu kako bismo uspješno obavili postavljene zadaće.

Polazeći od ove teze, cilj nam je opisati i računalnom statističkom analizom odabranih tekstova uz pomoć kompjutorskog programa WordSmith Tools 5.0, koji omogućava dobivanje nekoliko vrsta kvantitativnih podataka, provjeriti funkcioniranje temeljnih načela za sastavljanje dvojezičnog glosara na manjim usporedivim korpusima koja bi u svom praktičnom radu mogao primijeniti i stručnjak i prevoditelj u nedostatku ažuriranih i preciznih rječnika u području kojim se bavi, što nije rijedak slučaj. To bi u izvanjezičnom kontekstu značilo omogućavanje učinkovitije provedbe i primjenu propisa, uredbi, direktiva, smjernica, preporuka i drugih obvezujućih i neobvezujućih instrumenata Europske unije u jednom specijaliziranom području.

Statistički podaci dobiveni kompjutorskom obradom upotrijebit će se kao orijentacija za sastavljanje spomenutog glosara po načelima za izradu stručnih rječnika i minimalnih glosara³. Drugim riječima, za rječničke natuknice i podnatuknice bilo je potrebno pronaći istovrijednice u drugom jeziku (*interlingual equivalence*) za koje dijelom ne postoji uporabna norma ili se one do sada nisu upotrebljavale.

¹ O vrstama naziva vidjeti Bukovčan, 2009:114-116.

² Pri Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje u tijeku je projekt pod nazivom Hrvatsko strukovno nazivlje – projekt koordinacije (STRUNA), čiji je cilj uspostava sustava koordinacije terminoloških djelatnosti u svim strukama u Hrvatskoj.

³ Detaljnije o tome u Bukovčan, 2005:14-35.

1. KORPUS I NJEGOVA OBILJEŽJA

Za potrebe ovog rada korpus ćemo definirati kao zbirku tematski povezanih dokumenata pogodnih za kompjutorsku analizu uz pomoć komercijalnih kompjutorskih programa. Tematska povezanost bila je temeljni kriterij odabira: dokumenti koji se odnose na Novi kompjutorizirani proвозni postupak (*New Computerised Transit System* – NCTS) i pripadajuća pravna regulativa na njemačkom i na hrvatskom jeziku, s izuzetkom Uputa koje se odnose na NCTS, gdje je bilo potrebno uključiti i termine na engleskom jeziku radi preciznije obrade glosara. Razmatraju se također pripadajući kodovi, kratice i skraćenice jer su općevažne, a temelje se na engleskim nazivima.

1.1. O korpusu

Temeljni korpus sačinjava radna verzija hrvatskog prijevoda spomenutih Uputa i njihova verzija na njemačkom jeziku /**Arbeitsrichtlinie NCTS, ZK-0917**/, dok se kao usporedivi korpus koriste:

1. **Zollverwaltungsgesetz** (ZollVG) veličine 55 MB s ukupno 6 450 riječi pojavnica, odnosno 1 470 riječi različenica,
2. **Zollverordnung** (ZollV) veličine 76 MB s ukupno 9 024 riječi pojavnica, odnosno 1 708 riječi različenica,
3. **Modernisierter Zollkodex** (2005/0246 COD) s ukupno 39 454 riječi pojavnica i 3 828 riječi različenica te
4. **Uredba za provedbu Carinskog zakona** od 12. 6. 2008. veličine 513 kB s ukupno 69 387 riječi pojavnica odnosno 6 647 riječi različenica.

1.2. Kodovi, kratice i skraćenice

Informatička tehnologija zahtijeva između ostalog i unificirano korištenje različitih kodnih oznaka, kratica i skraćenica koje se najčešće prenose iz jednog jezičnog sustava u sve druge. Tako, primjerice, isprava za proвоз robe može nositi oznaku **T1** ili **T2**. U ovom je kontekstu potrebno razlikovati "proвозni postupak Zajednice" (*Community Transit*) od "zajedničkog proвозnog postupka" (*Common Transit*)⁴. Navedene oznake sadrže mnoštvo relevantnih informacija koje svaki carinski službenik mora znati.

T1 se upotrebljava pri prijevozu robe u proвозnom postupku Zajednice (*Community Transit*) što u Zajednici ima status strane robe i provози se s mjesta na mjesto, zatim pri prijevozu robe u zajedničkom proвозnom postupku (*Common Transit*), kad je riječ o robi kakva u Zajednici ima status domaće robe, ali je pri izvozu subjekt posebnih mjera (npr. poljoprivredne subvencije).

T2 se primjenjuje pri prijevozu robe što u Zajednici ima status domaće robe, ali se pri upućivanju iz jednoga na drugo mjesto provози kroz teritorij treće zemlje. Pri ponovnom ulazu domaće robe, što se prevozi u unutarnjem proвозnom postupku Zajednice, uz oznaku T2, na području zajednice ne zahtijeva se plaćanje uvoznih davanja.

Primjenu kodova objasniti ćemo na primjeru austrijskog ISO-koda, s obzirom na to da je kodiranje u Hrvatskoj tek u izradi.

⁴ Pojediniosti i dokumenti na engleskom jeziku pronalaze se na internetu (http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/transit/common_community).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
A	T	1	0	A	U	W	C	1	2	A	3	4	PZ

Stavka 1. + 2.: ISO-kod za Austriju (svaka zemlja ima svoj ISO-kod)

Stavka 3. + 4.: dvoznamenkasta šifra – oznaka za carinsku ispostavu

Stavka 5. + 6.: "AU" oznaka za odobrenje (*authorization*)

Stavka 7. + 8.: oznaka za postupak, npr. "WC" oznaka za carinsko skladište tipa C (*warehouse C*)

Stavka 9. – 13.: alfanumerička peteroznamenkasta šifra

Stavka 14.: kontrolni broj

Stavka 7. + 8. su postupovno-pravna odobrenja koja se koriste u nekom proznom postupku, skraćenice su engleskih naziva i vrijede za sve zemlje

Tablica 1: Austrijski kodni sustav u proznom postupku

Postupovno-pravna odobrenja (njem. *Verfahrensrechtliche Bewilligungen*) također imaju standardizirane skraćenice, značenja kojih su navedena u tablici 2 i to u redosljedu hrvatski – engleski – njemački, što ubrzava i olakšava pretraživanje korisniku na hrvatskom govornom području. Hrvatski ekvivalenti već se upotrebljavaju u praksi i potrebno ih je samo uvrstiti u glosar pod pretpostavkom da ne odstupaju od prihvatljivog jezičnog standarda.

Tablica 2: Postupovno-pravna odobrenja i njihovi kodovi

AE	ovlašteni primatelj	authorized consignee	zugelassener Empfänger
AL	izjava o prihvatu carinskog duga	assumption of joint contractual liability	Zollschuldbeitrittserklärung
AO	ovlašteni gospodarski subjekt (AEO)	authorized economic operator	zugelassener Wirtschaftsbeteiligter (AEO)
AR	ovlašteni pošiljatelj	authorized cosignor	zugelassener Versender
AS	knjigovodstveno odvajanje repromaterijala različitog podrijetla	accounting segregation	Buchmäßige Trennung von Vormaterialien verschiedenen Ursprungs
AW	ovlašteni subjekt za vaganje	authorized weigher	zugelassener Wieger
CD	ovlašteni pošiljatelj kontrolnika T5	control document	zugelassener Versender Kontrollexemplar T5
CP	cjelokupna tvornička postrojenja u izvozu	complete industrial plants	Vollständige Fabrikationsanlagen in der Ausfuhr
CQ	obvezujuća izjava u zahtjevu za kvote	commitment quota	Verpflichtungserklärung Kontingentantrag
CV	pojedinačna obavijest (carinska vrijednost)	customs value	Einzelmitteilung (Zollwert)
DP	odgoda plaćanja (carinska blagajna)	deferred payment	Zahlungsaufschub (Zollkasse)
EA	ovlašteni izvoznik	authorized exporter	ermächtigter Ausführer

EL	pojednostavljeni postupak (postupak knjigovodstvenog zapisa) izvoz	export local clearance	Vereinfachtes Verfahren (Anschreibeverfahren) Ausfuhr
EN	pojednostavljeni postupak prijavljivanja u izvozu za procijenjenu težinu	estimated net mass	Vereinfachtes Anmeldeverfahren Ausfuhr für die geschätzte Gewichtsangabe
ER	pojednostavljeni postupak za izvozne subvencije	export refund	Vereinfachtes Verfahren Ausfuhrerstattung
EU	posebna namjena (prema tarifi)	end use	besondere Verwendung (lt. Tarif)
FE	strojevi u djelomičnim pošiljkama za izvoz	Machnines in part shipments free export	Maschinen in Teilsendungen Ausfuhr
FI	strojevi u djelomičnim pošiljkama za uvoz	Machnines in part shipments free import	Maschinen in Teilsendungen Einfuhr
FW	slobodno skladište	free warehouse	Freilager
FZ	slobodna zona	free zone	Freizone
GU	jamstvo u provoznom postupku: npr. zajednička garancija	guarantee	Sicherheit im Versandverfahren: z. B. Gesamtbürgschaft
IL	pojednostavljeni postupak (postupak knjigovodstvenog zapisa) uvoz	import local clearance	Vereinfachtes Verfahren (Anschreibeverfahren) Einfuhr
IP	unutarnja proizvodnja	inward processing	aktive Veredelung
IV	zbirna deklaracija za PDV	import VAT	Sammelanmeldung für EUST
OP	vanjska proizvodnja	outward processing	passive Veredelung
PC	pretvorba	processing under control	Umwandlung
RE	ovlaštenu primatelj u željezničkom prometu	railway authorised consignee	Zugelassener Empfänger im Eisenbahnverkehr
RR	ovlaštenu pošiljatelj u željezničkom prometu	railway authorised consignor	Zugelassener Versender im Eisenbahnverkehr
SD	pojednostavljeni postupak (pojednostavljeni postupak prijavljivanja) uvoz	simplified declaration	Vereinfachtes Verfahren (Vereinfachtes Anmeldeverfahren) Einfuhr
SE	pojednostavljeni postupak (pojednostavljeni postupak prijavljivanja) izvoz	simplified export declaration	Vereinfachtes Verfahren (Vereinfachtes Anmeldeverfahren) Ausfuhr
SR	pojednostavljeni postupak – VDZ	simplified declaration railway	Vereinfachtes Verfahren – VDZ
SV	odobrenje za pojednostavljeni postupak	simplified procedure customs value	Zulassung zum Vereinfachten Verfahren
TE	Carnet TIR – ovlaštenu primatelj	TIR consignee	Carnet TIR – Zugelassener Empfänger

TI	privremeni uvoz	temporary import	Vorübergehende Verwendung
TR	pojednostavljeni provozni postupak u željezničkom prometu	simplified transit railway	Vereinfachtes Versandverfahren Eisenbahnverkehr
TS	privremeno skladištenje (privremeno skladište)	temporary storage	Vorübergehende Verwahrung (Verwahrungslager)
TIN	identifikacijski broj povlaštenog primatelja/ pošiljatelja	Trader identification number	Trader Identification Number für Bewilligungsinhaber (zugel. Versender, - Empfänger) sowie zugelassener Warenorte
RIN	identifikacijski broj zastupnika povlaštenog primatelja/pošiljatelja	Representative identification number	Representative Identification Number für die Vertreter der Bewilligungsinhaber, die aufgrund der Bürgschaftsbescheinigung befugt sind, Versandanmeldungen zu erstellen
FRN	evidencijski broj koji se dodjeljuje u slučaju pada sistema	Fallback registration number	Fallback Registration Number (Evidenz Nummer bei Systemausfall in e-Zoll zu verwenden)
MRN	evidencijski broj carinske deklaracije	Movement Reference Number	NCTS Registriernummer
AccDoc	dokument koji prati robu u slučaju napuštanja EU i ponovnog ulaska	Accompanying Document	Versandbegleitdokument
GRN	identifikacijski broj garancije	Guarantee Reference Number	Garantie Referenz Nummern

Usporednom analizom trojezičnih prijevodnih ekvivalenata u tablici 2 može se zaključiti da su engleski izrazi uglavnom kratki i jednostavni, dok je kod hrvatskih, ali i njemačkih izraza vrlo često riječ o kratkim opisima ili pak tumačenjima kodova u nedostaku kratkog i jasnog naziva (primjer 1).

Primjer 1: Kodovi i njihova značenja

	(hrv.)	(engl.)	(njem.)
EN	Pojednostavljeni postupak prijavljivanja u izvozu za procijenjenu težinu	estimated net mass	Vereinfachtes Anmeldeverfahren Ausfuhr für die geschätzte Gewichtsangabe

Ovaj je slučaj čest u specifičnim i/ili novim područjima kao što je opisani novi (kompjutorizirani) carinski prozvodni postupak, s obzirom na to da terminologija još nije usvojena, te nedostaju "uređeni" nazivi, ali i u slučajevima kada direktni prijevod izvornika (npr. *estimated net mass – procijenjena neto-težina*) ne bi odražavao sadržaj i opseg pojma koji se imenuje, zbog čega bi, u konkretnom slučaju, moglo doći do zabune ili nepoduzimanja potrebne odnosno ispravne radnje.

Iz tablice 2 također je vidljivo da se u određenom broju slučajeva javlja leksička nepodudarnost u tri jezika, što se u jezičnom smislu može smatrati neprikladnim, ali je dopustivo (i opravdano) s terminološkog gledišta (primjer 2).

Primjer 2: Međujezična leksička odstupanja

	(hrv.)	(engl.)	(njem.)
IP	unutarnja proizvodnja	inward processing	aktive Veredelung
OP	vanjska proizvodnja	outward processing	passive Veredelung

Pored šifri i kodova važan su element jednoznačne komunikacije nazivi za pojmove u određenom području i drugi s njima povezani stručni izrazi. Njihova identifikacija, bilo da je riječ o jednorječnim ili višerječnim izrazima, moguća je iz strojno čitljivih tekstova koji su danas dostupni u velikom broju na internetu kao globalnom mediju čime je i cjelokupni postupak sastavljanja glosara pojednostavljen.

2. SASTAVLJANJE GLOSARA

Već u pripremnoj fazi sastavljanja specijaliziranog glosara⁵ potrebno je jasno odrediti kojim je korisnicima on namijenjen i koja je njegova funkcija, kao što je spomenuto i u uvodu. Odabrani tekstovi i njihova namjena odredila je smjer: njemački kao izvorni i hrvatski kao ciljani jezik za praktičnu primjenu u carinskom poslovanju. U drugoj fazi moguće je po potrebi bez velikih poteškoća (s obzirom na usko specijalizirani ograničeni korpus odnosno poddomenu) sastaviti glosar s hrvatskim kao izvornim jezikom. Također je važno znati da je za takvu vrstu glosara bitna odrednica s gledišta njegovog korisnika receptivna mogućnost teksta na stranom jeziku. To znači da je stručnjaku u području za koje se minimalni rječnik ili glosar sastavlja u načelu dovoljan ekvivalent na njegovom materinskom jeziku, pod pretpostavkom da je taj izraz već poznat u stručnoj javnosti. Ako to nije slučaj, sastavljaču stoji na raspolaganju mogućnost unošenja osnovne enciklopedijske bilješke (*encyclopedic note*⁶) ili kontekstualno određenje odnosno uporabna norma (primjer 3a i 3b).

Primjer 3: Natuknica u specijaliziranom glosaru

3a) Erhebung, die – dizanje; prikupljanje (*podataka, dokaza*); naplata (*poreza, carine*)

Erhebung von Zoll – naplata carine

Erhebung von Beweisen – prikupljanje dokaza

Erhebungsverfahren, das – postupak naplate

Nacherhebung, die – naknadna naplata.

⁵ U terminološkoj literaturi mogu se pronaći sljedeći nazivi na engleskom jeziku: *special field dictionary/special domain dictionary/terminological glossary/specific purpose dictionary*.

⁶ Vidjeti: Bergenholtz, Trap, 1995:24.

3b) Veredelung, die – oplemenjivanje, dorada robe

Passive Veredelung – vanjska proizvodnja (odnosi se na domaću robu koja se privremeno izvozi iz Hrvatske da bi se na njoj obavile određene proizvodne radnje: obrada, postavljanje, sastavljanje i ugradba u drugu robu, zatim prerada i dorada robe, popravak, uključujući obnavljanje i osposobljavanje).

Aktive Veredelung – unutarnja proizvodnja (odnosi se na stranu robu koja se privremeno uvozi u Hrvatsku da bi se na njoj obavile određene proizvodne radnje: obrada, postavljanje, sastavljanje i ugradba u drugu robu, zatim prerada i dorada robe, popravak, uključujući obnavljanje i osposobljavanje).

U nekim je slučajevima potrebno konzultirati recentnu stručnu literaturu temeljem koje je moguće ponuditi prijevodni ekvivalent uz dodatna objašnjenja, posebice ako je osnovna natuknica u glosaru višeznačna (primjeri 4a – 4f). Pritom kolokator u kolokacijskoj svezi može u potpunosti promijeniti semantičko polje temeljnog naziva (primjer 4b) i na taj način precizira njegovo značenje do razine jednoznačnosti.

Primjer 4: Natuknice s dodatnim objašnjenjem

4a) Nämlichkeit, die – istovjetnost; poimeničnost; identičan predmet (*koristi se u pravu*)

Nämlichkeitssicherung – osiguranje istovjetnosti robe (carinik koji je pregledao robu, prije puštanja robe provodi odgovarajuće mjere za osiguravanje istovjetnosti robe, npr. plomba, slike, fotografije, prospekti, uzorci, opis robe itd.)

Nämlichkeitsmittel /Pl./ – sredstva za osiguranje istovjetnosti robe (plomba, slike... vidi gore).

4b) Überholung, die – poboljšanje; popravak; renoviranje; pretjecanje (*vozila*)

Überholung von Ware – naknadna kontrola robe (radi se u okviru carinskog nadzora, kontrola se odnosi isključivo na robu i obavlja se u carinskom krugu, svrha kontrole je otkrivanje krijumčarenja robe), *einer Überholung unterliegen* – podlijezati kontroli (*roba koja podliježe kontroli*).

4c) Gestellung, die – stavljanje na raspolaganje; prijava robe za carinjenje

Gestellung der eingeführten Ware – prijava uvezene robe (*radi carinjenja*)

Pflicht zur Gestellung der Ware – obveza prijave robe za carinjenje.

4d) Versand, der – slanje, otpremanje

Versandverfahren – provozni postupak,

gemeinschaftliches Versandverfahren – promet robe unutar Europske zajednice,

gemeinsames Versandverfahren – promet robe između Europske zajednice i EFTA država članica (*European Free Trade Association*).

4e) Bürgschaft, die – jamstvo

Bürgschaft leisten – jamčiti

Bürgschaftsverwaltung, die – upravljanje jamstvima

Bürgschaftserklärung, die – izjava o jamstvu

Bürgschaftsnehmer, der – vjerovnik

Bürgschaftsbescheinigung, die – potvrda o jamstvu

4f) Hauptverpflichteter, der – glavni obveznik (*osoba koja pušta robu u provozni postupak iako sam provoz obavlja opunomoćenik*).

Radi postizanja terminološke jednoznačnosti, koja osigurava nedvosmislenu komunikaciju u struci, u terminološkom se radu pri sastavljanju glosara vrlo često koriste definicije (sadržaja i opsega) imenovanih pojmova, a pronalaze se u specijaliziranim rječnicima, leksikonima i drugim izvorima, što se pokazalo neophodnim i u ovom radu.

Tako se, primjerice, za njemački termin "Zollstraße" pronalazi hrvatska istovrijednica "odobreni carinski put", a za izvedeni složeni naziv "Zollstraßenzwang" hrvatska je istovrijednica "obveza korištenja odobrenog carinskog puta". Poseban problem javlja se kada jedan naziv označava dva pojma ili više njih, tako da se ni dodatnim postupkom definiranja i preciziranja sadržaja odnosno konzultiranjem nekoliko izvora ne postiže jednoznačnost (primjer 5a) ukoliko se ne poznaje struka ili disciplina kojoj naziv pripada.

Primjer 5: Definicije višeznačnih termina

5a) Zollstraße – (hrv.) odobreni carinski put

Zollstraßen, in der Schweiz **Zollfreistrassen** genannt, sind ein Mittel, den Straßenverkehr in Grenzregionen ohne Zollkontrolle abzuwickeln. Die rechtlich exterritorialen Straßen verbinden zwei durch fremdes Staatsgebiet getrennte Orte eines Staates. Die Straßen sind normalerweise eingezäunt und werden auf der Basis von speziellen Abkommen durch die beteiligten Staaten überwacht.

/Izvor: Wikipedia/

• **Zollstraßen**

Zollstraßen sind Land-, Wasserstraßen, Rohrleitungen und sonstige Beförderungswege, auf denen Waren in das oder aus dem Zollgebiet der Gemeinschaft ein- oder ausgeführt werden müssen.

/Izvor:< <http://www.zoll-d.de>>/

Jezični stručnjak ne može razriješiti dilemu pravog značenja pojma "odobreni carinski put" iz gornjeg primjera nego je to zadaća stručnjaka u području carinskog poslovanja. Pojam se kod nas koristi u značenju odobrene transportne rute kada se roba prevozi u carinski prostor Europske unije ili se iz njega izvozi (dakle, prema drugoj definiciji). "Obveza korištenja odobrenog carinskog puta" prema tomu znači obvezu transporta robe isključivo naznačenom/odobrenom rutom.

5b) Freihafen – (hrv.) slobodna luka

Teilgebiete von Häfen innerhalb eines Landes, in denen Zölle und Einfuhrumsatzsteuern nicht erhoben werden.⁷

5c) Freilager – (hrv.) slobodno skladište

Vom übrigen Zollgebiet abgegrenzte Flächen in denen Zölle und Einfuhrumsatzsteuern nicht erhoben werden.⁸

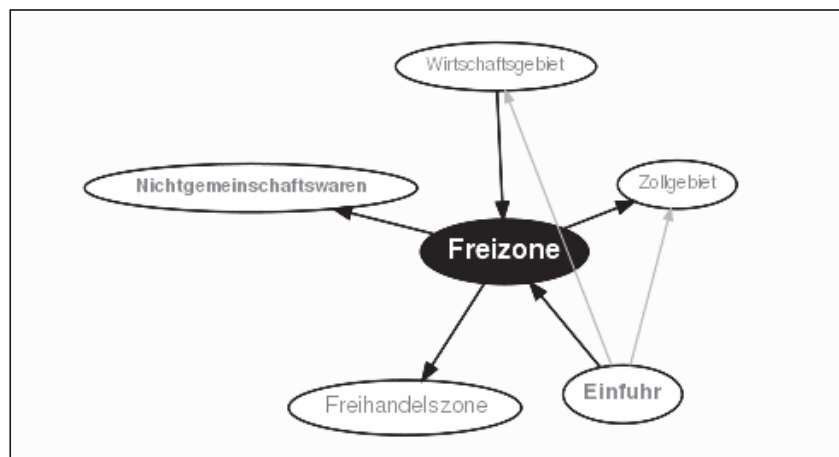
/Izvor: Wikipedia/

Sastavljanje terminološkog glosara zahtijeva višestruku provjeru i uspoređivanje više različitih izvora. Rezultat takve aktivnosti su dodatne informacije stručne naravi koje su od posebnog značenja za sastavljača. U primjerima 5b i 5c riječ je o dva termina u čijem je ishodištu jedan koncept – **slobodna (carinska) zona**, a njihov međusobni odnos objašnjen je u stručnoj literaturi uz pomoć dijagrama (primjer 6). Odnosi među konceptima su izuzetno važan element deskriptivnoga terminološkog rada.

⁷ "... posebni dio luke u nekoj zemlji u kojem se ne naplaćuju carina ni porez na promet."

⁸ "... izdvojeni prostori unutar jednog carinskog područja u kojima se ne naplaćuju carina ni porez na promet."

Primjer 6: Koncept "slobodne zone" i s njim povezani nazivi

/Izvor: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de>

Legenda: Wirtschaftsgebiet – gospodarska zona; Freizone – slobodna zona; Zollgebiet – carinsko područje; Einfuhr – uvoz; Freihandelszone – zona slobodne trgovine; Nichtgemeinschaftswaren – roba podrijetlom izvan EU

2.1. Načela *ad hoc* terminološkog rada

Kada je riječ o specifičnim domenama kao što su, primjerice, carinski propisi, kojima se na praktičnoj razini bavi relativno mali broj stručnjaka, jednoznačnost komunikacije može se osigurati i tzv. *ad hoc* terminološkim radom (engl. *ad hoc terminology management*) koji vremenski, ali i što se tiče poznavanja kompjutorske tehnologije i temelja terminološkog rada, nije previše zahtjevan. Za veliki broj jezika danas već postoji nekoliko komercijalnih računalnih programa koji se mogu upotrijebiti za posebne terminološke zadaće pri sastavljanju jednojezičnog, rjeđe dvojezičnog glosara. Načela po kojima oni funkcioniraju mogu se univerzalno primijeniti: prvi je korak identifikacija koncepata i njihovih naziva u odabranim tekstovima, zatim unošenje početnih terminoloških podataka⁹; sljedeći je korak unošenje rečenica koje sadrže izdvojeni naziv (*sample sentences containing term*) i opis koncepta navođenjem definicija, primjera, objašnjenja ili konteksta. U slučaju nedoumica potrebno je istražiti širi kontekst koji može doprinijeti jednoznačnom određenju koncepta i time olakšati pronalaženje istovrijednice u ciljnom jeziku.

Identifikacija koncepata i njihove jezične reprezentacije moguća je uz pomoć kompjutorskog programa¹⁰. Nakon strojno-potpomognute identifikacije leksičkih jedinica s nekoliko u korpusnoj lingvistici danas već standardnih vrsta statističkih podataka (*word list, frequency list, type-token ratio*) slijedi, dakle, njihova analiza i obrada, odnosno odvajanje terminološki zanimljivih jedinica temeljem konteksta u kojem su identificirane. Pored utvrđivanja osnovnih lingvističkih elemenata potrebno je, kako je prethodno spomenuto, analizirati i različite kontekste u kojima se one pojavljuju kako bismo mogli

⁹ Podaci se unose u tzv. terminološke maske odnosno programske okvire ("prozore") koji su međusobno povezani.

¹⁰ U radu se koristi komercijalni program WordSmith Tools 5.0.

odrediti njihove terminološke značajke temeljem konceptualne i funkcijske podudarnosti u ciljnom jeziku i tako ih uvrstiti u glosar.

2.2. Analiza i diskusija

Minimalni glosar carinskih propisa koji su vezani uz novi provozni postupak (NCTS) sadrži preko 400 natuknica s podnatuknicama, a sastavljen je prema osnovnim načelima za sastavljanje terminoloških glosara, što znači da su navedena ponajprije kontekstualna značenja pojmova i njihove istovrijednice u ciljnom jeziku odnosno nazivi koji se već upotrebljavaju u obrađenom registru ili se preporučaju za normiranje u drugoj fazi terminološke obrade. Gramatičke odrednice navedene su u minimalnom opsegu (rod imenica i oznaka za množinu ako je natuknica u izvornom jeziku u množini). Izvorni naziv kao natuknica navodi se u množini kada odgovara uporabnoj normi koja ne mora nužno imati gramatički ekvivalent u ciljnom jeziku, što znači da u hrvatskome jeziku može biti u uporabi u jednini i označavati isti pojam u oba sustava (primjer 7).

Primjer 7: Gramatička nepodudarnost

Rechtsgrundlagen, die (Pl.) – pravni temelj

Vergünstigungen, die (Pl.) – povlašteni tretman

Podnatuknice su često složenice u njemačkome jeziku koje u hrvatskome jeziku imaju kolokaciju kao funkcionalni i/ili terminološki ekvivalent (primjer 8).

Primjer 8: Morfosintaktička nepodudarnost

Einfuhrabgabe, die – uvozne pristojbe

Einfuhrzoll, der – uvozna carina.

Specifična značenja posebno su objašnjena ili nadopunjena leksičkim elementima kako bi se izbjegla višeznačnost u ciljnom jeziku (primjer 9).

Primjer 9: Leksička nadopuna

Hausbeschau, die – pregled (robe) "u kući", pregled (robe) na mjestu istovara

Gestellung, die – prijava/zahtjev za carinjenje robe.

Morfološke i leksičke prilagodbe i nadopune u ciljnom jeziku bile su nužne kako bi glosar što bolje odgovorio potrebama onih korisnika koji ne posjeduju jezične kompetencije ni osjetljivost potrebnu za razumijevanje terminoloških jedinica s kojima se prvi puta susreću. Glosar je istodobno prikladan za proširenja i dopune koje će zahtijevati izmjene i dopune akata u carinskom poslovanju na europskoj razini.

3. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Približavanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji povećavaju se izazovi s kojima se susrećemo, sve su veća naša očekivanja, ali i zahtjevi prema nama. Da bismo se mogli nositi s novim situacijama i brzim promjenama, potrebna nam je fleksibilnost radi što bržeg i boljeg prilagođavanja novonastalom stanju. Važno je naglasiti da mnogo toga ovisi o stručnom osoblju i o njegovoj spremnosti na učenje i promjene, pri čemu se ne misli samo

na djelatnike Carinske uprave već i na djelatnike drugih državnih tijela i gospodarskih subjekata kojima je carinsko poslovanje na ovaj ili onaj način unutar njihove domene rada.

U carinskom poslovanju na prostoru Europske unije u tijeku su procesi u kojima kroz različite zadaće i obveze sudjeluje i Republika Hrvatska. Jedna od tih obaveza svakako je skora imperativna primjena NCTS-a u prometu roba. S obzirom na to da će gospodarstvenici moći cariniti robu na teritoriju koji njima odgovara, pred carinom, ali i policijom, veliki je izazov. Kako kontrolirati protok robe, kako spriječiti krijumčarenje i razne prijevare? U tu je svrhu osmišljen NCTS, tako da cijela Europa postaje jedno veliko carinsko područje.

Ovim radom željele smo ukazati na važnu i ozbiljnu zadaću poznavanja, uvođenja i bilježenja stručne terminologije, kodova i šifri koji se do sada u carinskom poslovanju nisu koristili ili su se koristili samo djelomično, a pokrivaju i određuju usko područje novog načina rada putem umreženih kompjutorskih carinskih sustava unutar Europske unije. S obzirom na to da potpuna i točna primjena NCTS-a uvelike ovisi o jasno definiranoj i usuglašenoj terminologiji, bilo je potrebno, primjenom temeljnih terminoloških načela, sastaviti minimalni glosar stručnih izraza koji se svakodnevno upotrebljavaju u području o kojem je riječ, ali se najvećim dijelom ne nalaze u dostupnim dvojezičnim rječnicima.

Dvojezični minimalni glosar s njemačkim kao izvornim jezikom i hrvatskim kao ciljnim jezikom obuhvaća nazive za pojmove iz izdvojenog registra novog carinskog prozvoznog postupka, te smjernica za njegovu primjenu, a dopunjen je izrazima koji su ručnom obradom izdvojeni iz usporedivih korpusa u oba jezika. Termini za nove, manje poznate ili nejasne pojmove objašnjeni su kroz kontekstualnu uporabu i primjere, a u nekim slučajevima navedene su definicije iz stručne literature ili drugih izvora. Usko je specijaliziran i služit će prije svega carinskim djelatnicima zaduženim za provođenje novog carinskog postupka, ali i svim drugim subjektima koji će u tome sudjelovati, pri čemu treba posebno spomenuti gospodarstvenike koji u tom kontekstu dobivaju značajniju ulogu i policiju koja se bavi kaznenim djelima vezanim za transport roba preko granice.

Prilog:

Glosar carinskih propisa

A

Abgabe, die pristojba
Einfuhrabgabe, die uvozne pristojbe
Abgabenberechnung, die obračun carinskih davanja
Abgabenerhebung, die naplata carinskog duga
Abgangszollstelle, die carinska ispostava u kojoj počinje postupak provoza, početna carinska ispostava
Abgeltung, die povrat (sredstava)
Abrechnung, die obračun
Abrechnungszeitraum, der obračunsko razdoblje
Abschöpfung, die poljoprivredni prelevman (namet)
Abschrift, die preslika
beglaubigte Abschrift ovjerena preslika
Agrarmarkt, der poljoprivredno tržište
Amtsblatt, das službeni list
Amtsplatz, der službeno mjesto
Angelegenheiten, die poslovi
Auswärtige Angelegenheiten vanjski poslovi
Staatssekretariat für auswärtige Angelegenheiten Ministarstvo vanjskih poslova
Anhang, der dodatak
Anmelder, der deklarant, podnositelj zahtjeva
Anmeldung, die prijava
Anmeldung von Waren prijava robe
Anordnung, die nalog, mjera
Anordnung erlassen izdati nalog
einsweilige Anordnung privremena mjera
ansässig in s prebivalištem u
Anschreibeverfahren, das postupak knjigovodstvenog zapisa
anwendbar primjenjiv
Arbeitsrichtlinien, die (*Pl.*) radne smjernice
Aufenthalt, der boravište
aufheben ukinuti
Abgaben aufheben ukinuti pristojbe
Maßnahmen aufheben ukinuti mjere
Aufzeichnung, die zabilježba; podaci
Ausfuhr, die izvoz
Ausfuhrland, das zemlja izvoza
Ausfuhrlizenz, die izvozna dozvola
Ausfuhrverbot, das zabrana izvoza

Ausfuhrzoll, der izvozna carina
Ausfuhrverfahren, das izvozni postupak
Ausfuhrbestimmungen, die /*Pl.*/ izvozne odredbe
Ausführer, der izvoznik
ermächtigter Ausführer ovlašteni izvoznik
Ausgleichszahlung, die kompenzacijsko plaćanje
Auslegungsbehelf, der tumačenje
Auslegungsbehelf zum neuen Gesetz tumačenje novog zakona
Ausnahmeregelung, die izuzeće
aussetzen isključiti
vom Markt aussetzen isključiti s tržišta
Außengrenzen, die /*Pl.*/ vanjske schengenske granice
Außenhandel, der vanjska trgovina
Auswärtiges Amt Ministarstvo vanjskih poslova SR Njemačke

B

Beamte, der službenik
befangen sein/werden biti u sukobu interesa
Beförderung, die prijevoz, transport
Beförderungsmittel, das prijevozno sredstvo
Beförderungsart, die vrsta prijevoza
Beförderungsrouten, die prijevozni pravac
Befreiung, die oslobođenje
Befreiung von der Sicherheitsleistung oslobođenje od polaganja jamstva
Befugnisse, die /*Pl.*/ (**Zuständigkeiten, die**) ovlasti
Begünstigte, der korisnik
Behörde, die tijelo vlasti
zuständige Behörde nadležno tijelo
staatliche Behörde državna vlast
Beschau, die pregled
Beschau der Ware pregled robe
Beschlussorgan, das tijelo nadležno za donošenje odluka
Beschränkungen, die (*Pl.*) ograničenja
Beschränkungen bei der Einfuhr (Einfuhrbeschränkungen) ograničenja prilikom uvoza
Bestimmung, die odredište

Bestimmungsland, das odredišna zemlja
Bestimmungstelle, die odredišno mjesto
Betrag, der iznos
betreffen ticati se, odnositi se (na)
die neuen Gesetzte betreffend koji se
odnosi na nove zakone
Betrug, der prijevara
Betrugsverhütung, die zaštita od prijevare
einen Betrug begehen počiniti k. d. prijevare
Betrugsaufdeckung, die otkrivanje prijevare
Bevollmächtigte, der zastupnik; punomoćnik
Beweiskraft, die dokazna snaga
Bewilligung, die odobrenje
Verfahrensrechtliche Bewilligung, postupovno pravno odobrenje
Bewilligungsinhaber, der korisnik odobrenja
Binnengrenzen, die unutarnje schengenske granice
Binnenhandel, der unutarnja trgovina
Binnenmarkt, der domaće, unutarnje tržište (unutar granice EU)
Binnentransport, der unutarnji prijevoz (prijevoz unutar granice EU)
Bürgschaft, die jamstvo
Sicherheit in Form von einer
Bürgschaft garancija u obliku jamstva
Gesamtbürgschaft, die zajedničko jamstvo
Einzelbürgschaft, die pojedinačno jamstvo
Bürgschaft für Gewährleistung, jamstvo za činidbu

D

Daten, die (Pl.) podaci
Datenaustausch, der razmjena podataka
Dienststelle, die odjel; služba
Drittlandswaren, die (Pl.) roba iz trećih zemalja
Durchgangszollstelle, die provozna granična ispostava, (*roba napušta područje EU i ponovno ulazi*)
Durchfuhrverbot, das zabrana provoza

E

Einfuhr, die uvoz
unrechtmäßige Einfuhr nezakonit unos
unrechtmäßige Einfuhr von Waren nezakonit unos robe

Einfuhrbeschränkung, die uvozna ograničenja
Einfuhrförmlichkeiten, die (Pl.) uvozne formalnosti
Einfuhrverbot, das zabrana uvoza
Einfuhrverfahren, das uvozni postupak
Einfuhrzoll, der uvozna davanja
Eingangszollstelle, die ulazna carinska ispostava
Einheitspapier, das jedinstvena carinska deklaracija
Einlagerung, die skladištenje
einleiten pokrenuti
Einsichtnahme, die uvid
Einsichtnahme in uvid u
Einzelfall, der pojedinačni slučaj
Einziehung, die naplata (*npr. poreza*)
Eisenbahnverkehr, der željeznički promet
Empfänger, der primatelj
zugelassener Empfänger ovlašteni primatelj
Entladeerlaubnis, die dozvola za istovar
Entladeerlaubnis erteilen dati dozvolu za istovar
Entladevermerk, der zabilježba za istovar
Entlastung, die oslobođenje
Entlastung einer Zollschuld oslobođenje carinskog duga
erheben naplatiti
den Zoll erheben naplatiti carinu
die Zollschuld erheben naplatiti carinski dug
Erhebungsverfahren, das postupak naplate
Mitteilung über Erhebungsverfahren obavijest o naplati
ermächtigen ovlastiti
Ersatzwaren /Pl./ zamjenska roba
Erstattung, die povrat davanja
Ersuch, der zahtjev
auf Ersuch von na zahtjev
Europäische Freihandelsassoziation (EFTA)
Europska zona slobodne trgovine (EFTA)

F

Fälschung, die krivotvorenje
Fehlmengen, die (Pl.) manjak
festgestellte Fehlmengen, utvrđeni manjak
Frachtführer, der prijevoznik
Frachtgebühr, die vozarina
Frachtrechnung, die obračun vozarine
Freigut, das roba koja se ne carini
Freihafen, der slobodna luka, bescarinska luka

Freihandelszone, die zona slobodne trgovine
Freihandelsabkommen, das sporazum o slobodnoj trgovini

Freiliste, die popis roba za bescarinski uvoz
Frist, die rok

Frist einhalten pridržavati se roka
Frist überschreiten prekoračiti rok

G

Gebiet, das područje
Gebiet ohne Binnengrenzen područje bez unutarnjih granica

Gebühren, die (*Pl.*) davanja; pristojbe

Gefahr, die opasnost
Gefahr im Verzuge opasnost od odgode

Gefahrgüter, die (*Pl.*) opasan teret

Geheimschutz, der tajnost podataka
Geheimschutz aufheben ukinuti tajnost podataka

Geldbusse, die globa, novčana kazna

Gemeinschaft, die zajednica
EU Gemeinschaft Europska zajednica

Gemeinschaftsware, die roba zajednice, roba podrijetlom iz EU

Genehmigung, die – ovlaštenje; odobrenje
vorherige Genehmigung prethodno odobrenje

Generalanwalt, der glavni državni odvjetnik
Gericht, das sud

Gericht erster Instanz prvostupanjski sud

Gestellung, die prijava, zahtjev za carinjenje
Gestellung von Ware prijava robe
Pflicht zur Gestellung der Ware obaveza prijave robe

Gestellung der Ware am Zollamt prijava robe carinarnici

Unterbleiben der Gestellung roba nije prijavljena

Gestellung der eingeführten Ware prijava (carinjenja) uvezene robe

Gestellungsbestätigung, die potvrda o prijavi robe

Gestellungsfrist, die rok za prijavu robe

Gestellungsverzeichnis, das skraćena deklaracija

Gewährleistungsbedingungen, die /*Pl.*/ jamstveni (garancijski) uvjeti

Grenzübergangsschein, der potvrda o prelasku carinske crte

Grund, der razlog, temelj, osnova
auf Grund na temelju

Grundlage, die temelj, osnova

Grundlinien, die (*Pl.*) osnovne smjernice

Gutachten, das stručno mišljenje, ekspertiza
Gutachten des Gerichtshofes stručno mišljenje suda

ablehnendes Gutachten odbačena ekspertiza

H

Haftung, die jamstvo, garancija, odgovornost
persönliche Haftung, osobna odgovornost

Handel, der trgovina

Handelsabkommen, das trgovinski sporazum

Handelsgut, das trgovačka roba, roba kojom se trguje

Handelskammer, die trgovinska komora

Handelsschranke, die trgovinska prepreka

Handelssperre, die zabrana trgovanja, embargo
handelsüblich trgovački, koji je uobičajen u trgovini

handelsübliche Bezeichnung der Ware trgovački naziv robe

Handelsvertrag, der trgovinski ugovor

Hauptverpflichtete, der/die glavni obveznik

Hauptverwaltung, die središnja uprava

Hauptzollamt, das glavna carinarnica

Hausbeschau, die pregled (robe) "u kući", pregled (robe) na mjestu istovara

Hinterlegung, die polog

Hoheitsgebiet, das područje suvereniteta (neke države)

J

Justizbehörde, die pravosudno tijelo

K

Kammer, die (sudsko) vijeće; (gospodarska) komora

L

Ladeliste, die tovarni list

landwirtschaftlich poljoprivredni

Lieferschein, der otpremnica

Lieferung, die isporuka

Liefer(ungs)fristen, die (*Pl.*) rokovi isporuke

Liefer(ungs)bedingungen, die (*Pl.*) uvjeti isporuke

Lohnveredelung, die unutarnja proizvodnja (doradni posao)

M

Mahnbrief, der opomena (pismena)

Maßnahme, die mjera

besonderen Maßnahmen unterliegen
podlijezati posebnim mjerama

Markt, der tržište

vom Markt ausgesetzt isključen s tržišta
Mehrwertsteuer, die porez na dodanu vrijednost

Mitgliedstaaten, die (*Pl.*) zemlje članice

Mitteilung, die obavijest

N

Nacherhebung, die naknadna naplata

Nacherhebung von Zollschuld naknadna naplata carinskog duga

Nachprüfung, die naknadne provjere

Nachprüfungsersuch, der zahtjev za naknadnom provjerom

Nachprüfungsverfahren, das postupak naknadne provjere

Nachweis, der dokaz

Nämlichkeit, die istovjetnost (identifikacija oznake robe)

Nämlichkeitsmittel, das sredstvo za osiguranje istovjetnosti

Nämlichkeitsmaßnahmen /*Pl.*/ mjere za osiguranje istovjetnosti

Nämlichkeitssicherung der Ware osiguranje istovjetnosti robe

Nichtgemeinschaftsware, die roba podrijetlom izvan EU

Notfallverfahren, das hitni postupci

Notfallverfahren bei Systemausfall hitni postupci kod pada sistema

Ö

öffentliche Gewalt javna uprava

P

Partei, die stranka

Person, die osoba

juristische Person pravna osoba

natürliche Person fizička osoba

private Person privatna osoba

Position, die tarifni broj

prüfen ispitati

Prüfung, die revizija

R

Rahmen, der okvir

Rahmen schaffen uspostaviti okvir

Rechnung, die račun

Rechtsgrundlagen, die (*Pl.*) pravni temelji

Rechtsmittel, das pravni lijek

Rechtssache, die slučaj; pravni predmet

Rechtswirkung, die pravni učinak

Rückvergütung, die povrat (davanja)

S

Sachverständige, der stručnjak, vještak

Sammelanmeldung, die zbirna deklaracija

Sammelanmeldung für EUST zbirna deklaracija za PDV

Sammelsendung, die zbirna pošiljka

Ausfuhrwaren in einer Sammelsendung roba za izvoz u zbirnoj pošiljci

Schranke, die prepreka; zapreka; ograničenje

Sonderlasten (*Pl.*) posebne pristojbe

Sicherheit, die osiguranje, jamstvo

Sicherheit leisten položiti jamstvo

Sicherheit im Versandverfahren jamstvo u proznom postupku

sicherstellen osigurati

Siegel, der pečat

Sonderstempel, der posebni pečat

Stellungnahme, die mišljenje; stav

beratende Stellungnahme savjetodavno mišljenje

Stellvertreter, der zamjenik

Stichprobe, die provjera nasumce

Suchverfahren, das postupak traženja, požurnica

T

Tatsachen, die (*Pl.*) činjenice

Transithandel, der tranzitna trgovina

U

Umladung, die pretovar

Umlage, die namet

Umsatzsteuer, die porez na promet

Umwandlung von Ware prerada robe

Ungültigkeitserklärung, die izjava o poništenju

Antrag auf Ungültigkeitserklärung zahtjev za izjavu o poništenju

Unregelmäßigkeiten, die (*Pl.*) nepravilnosti

Unregelmäßigkeiten bei der Gestellung nepravilnosti u prijavi robe

Unternehmen, das poduzeće

Untersuchung, die ovdje: provjera, ispitivanje

Untersuchungsrecht, das pravo na provjeru u slučaju reklamacije robe

Ursprungsland, das zemlja podrijetla

Ursprungsnachweis, der isprava o podrijetlu

Ursprungsnachweis für Ware isprava o podrijetlu robe
Ursprungszeugnis, das potvrda o podrijetlu

Ü

Übereinkommen, das sporazum
überführen prevesti/premjestiti robu (s jednog mjesta na drugo)
Überführung, die premještanje (robe)
Überführung in den freien Verkehr puštanje robe u slobodan promet
Überführung in das Zollgebiet der Gemeinschaft puštanje robe u carinsko područje EU
Überholung, die kontrola
Überholung von Ware naknadna kontrola robe
einer Überholung unterliegen podlijezati naknadnoj kontroli
übernehmen preuzeti
Übernahme, die prijem/preuzimanje (robe)
Überwachung, die praćenje; nadgledanje, nadzor
zollamtliche Überwachung carinski nadzor
buchmäßige Überwachung, die knjigovodstvena kontrola
Überwachung von Freizonen nadzor slobodnih carinskih zona

V

verbindlich obavezujući
Verbot, das zabrana
Verbrauchsabgaben, die (Pl.) trošarine
Veredelung, die oplemenjivanje
aktive Veredelung unutarnja proizvodnja
passive Veredelung vanjska proizvodnja
vereinbaren mit usuglasiti sa
Vereinfachtes Zollverfahren pojednostavljeni carinski postupak
Verfahren, das postupak
vereinfachtes Verfahren pojednostavljeni postupak (carinjenja)
Vergünstigungen, die (Pl.) povlašteni tretman; povlastice
Vergütung, die naknada; nagrada
Verkehr, der promet (robe)
der freie Verkehr von Ware slobodni promet robe
Verkehrsunternehmer, der prijevoznik

Vermerk, der bilješka, primjedba, opaska
Verordnung, die uredba; propis
Versandanmeldung, die prijava o pošiljci robe
Versandbegleitdokument, das dokument koji prati robu
Versandverfahren, das provozni postupak
gemeinschaftliches Versandverfahren provozni postupak unutar Europske zajednice
gemeinsames Versandverfahren provozni postupak između EZ i EFTA država
vereinfachtes Versandverfahren pojednostavljeni provozni postupak
Verschussverletzung, die oštećenje carinske plombe
Versender, der pošiljatelj
zugelassener Versender ovlašteni pošiljatelj
Versicherungskosten, die (Pl.) troškovi osiguranja
Vertragsparteien, die (Pl.) ugovorne strane
Vertreter, der zastupnik
berufener Vertreter ovlašteni zastupnik
Verwahrung, die skladištenje
vorübergehende Verwahrung privremeno skladištenje robe
Verwahrungslager, das privremeno skladište
Verwaltung, die upravljanje; uprava
Verwendung, die korištenje
vorübergehende Verwendung privremeno korištenje
verzollen ocariniti
Verzollung, die carinjenje
Verzug, der odgoda; odlaganje
ohne Verzug bez odgode
Verzugszinsen, die (Pl.) zatezna kamata
Voraussetzungen, die (Pl.) uvjeti; pretpostavke
Vorauszahlung, die predujam
Vorschriften, die (Pl.) propisi
Vorschriften umgehen zaobilaziti propise

W

Währung, die valuta
Ware, die roba
gestellungsbefreite Ware roba oslobođena prijavljivanja
Warenaustausch, der robna razmjena
Warenbeförderung, die transport roba
Wert, der vrijednost
Werterklärung, die izjava o carinskoj vrijednosti

Wertzoll, der valorem carina, carina po vrijednosti robe

Wiederausfuhr, die ponovni izvoz

wiedereinführen ponovno uvesti

Wirtschaftsbeteiligte, der gospodarstvenik
gospodarstveni subjekt

zugelassener Wirtschaftbeteiligter ovlaštteni gospodarstveni subjekt

Wohnort, der prebivalište

Würdigung der Tatsachen ocjena situacije

Z

Zahlung, die plaćanja

Zahlungsaufschub, der odgoda plaćanja

Zoll, der carina

spezifischer Zoll posebna carinska stopa

Zollabfertigung, die carinjenje

Zollamt, das carinarnica

Zollanmeldung, die carinska prijava

Zollbeamte, der carinski službenik

Zollbefreiung, die oslobođenje od plaćanja
carine

Zollbegleitung, die carinska pratnja

Zollbegünstigungen, die /Pl./ carinske povlastice

Zollbehörde, die carinska služba, carina

Zollbeschau, die carinska provjera robe; carinski pregled

Zolldeklaration, die carinska deklaracija

Zollerhebung, die naplata (carinskih) davanja

Zollfahndung, die carinska potraga

zollfrei koji ne podliježe carini

Zollfreigebiet, das slobodna carinska zona

Zollgebiet, das carinsko područje

Zollgrenzbezirk, der zona carinskog nadzora

Zollhinterziehung, die carinska prijevara, utaja carine

Zollkasse, die carinska blagajna

Zollkodex, der Carinski kodeks

Zollkontingent, der carinska kvota

Zolllager, das carinsko skladište

Zollnummer, die carinski broj

zollpflichtig koji podliježe carini

Zollrechtsharmonisierung, die harmonizacija carinskih propisa

Zollrückvergütung, die povrat carine

Zollsatz, der carinska stopa

Zollschranke, die carinsko ograničenje

Zollschuld, die carinski dug

vollständige Abdeckung der Zollschuld

cjelokupno pokriće carinskog duga

Zollschuldbeitrittserklärung, die izjava o
prihvatu carinskog duga

Zollstelle, die carinska ispostava

Zollstrasse, die odobreni carinski put

Zollstrassenzwang, der obveza korištenja
odobrenog carinskog puta

Zolltarif, der carinska tarifa

gemeinsamer Zolltarif zajednička carinska tarifa

Zollübertretung, die → **Zollzuwiderhandlung, die**

Zollunion, die carinska unija

Zollverfahren, das carinski postupak

Zollverfahren mit wirtschaftlicher Bedeutung carinski postupak s gospodarskim učinkom

Zollvergehen, das → **Zollübertretung, die**
Zollverordnung, die (ZollVO) Uredba o provedbi carinskog zakona

Zollverschluss, der carinska plomba

Zollverwahrung, die carinska pohrana

Zollverwaltung, die carinska uprava

Zollverwaltungsgesetz, das (ZollVG) Carinski zakon

Zollwert, der carinska vrijednost

Zollzuwiderhandlung, die carinski prekršaj

Zulassung, die odobrenje, dopuštenje

Zulassung zum Vereinfachten Verfahren odobrenje za pojednostavljeni postupak

Zuständigkeit, die nadležnost

ausschließliche Zuständigkeit isključiva nadležnost

Zustimmung, die odobrenje; suglasnost

vorherige Zustimmung prethodno odobrenje

Zwangsmaßnahme, die prinudna mjera

Zweigniederlassung, die podružnica

Zweitschrift, die duplikat

Zweitschrift der Versandscheine duplikat provoznih dokumenata

Zwischenlagerung, die privremeno skladištenje

Zwischenlagerung der Ware privremeno skladištenje robe

LITERATURA

1. Bergenholtz, H., Trap, S. (ur.) (1995). *Manual of specialised lexicography. The preparation of specialised dictionaries*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins.
2. Bukovčan, D., Gačić, M. (1999). *Osobitosti registra njemačkoga jezika kriminologije nasilničkoga kriminaliteta na leksičkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini*. *Suvremena lingvistika*, 25(1-2)(47-48), 29.-91.
3. Bukovčan, D. (2005). *Pojmovi i njihovi nazivi kao temelj dvojezičnoga stručnog rječnika*. *Policija i sigurnost*, 16(1-6), 14.-35.
4. Bukovčan, D. (2009a). *Istovrijednost terminoloških kolokacija – komparativni pristup*.// U: Jagoda G. (ur.) (2009). *Jezična politika i jezična stvarnost (Language Policy and Language Reality)*. Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku (HDPL).
5. Bukovčan, D. (2009b). *Od teorije do prakse u jeziku struke*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Klobučar Srbić, I. (2008). *Obol korpusne lingvistike suvremenoj leksikografiji*. *Studia lexicographica*, 2(3), 39.-51.
7. Mihaljević, M. (1998). *Terminološki priručnik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
8. Stolze, R. (1999). *Die Fachübersetzung. Eine Einführung*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
9. Trask, L. R. (2005). *Temeljni lingvistički pojmovi*. Zagreb: Školska knjiga.
10. <http://de.wikipedia.org/wiki/Zollkodex> - 2. 3. 2010.
11. http://europa.eu/legislation_summaries/other/111010_de - 7. 6. 2010.
12. <http://club.cycom.co.uk> - 6. 7. 2010.
13. <http://www.zoll.de/fachbegriffe/index.html>
14. http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/transit/common_community
15. <http://wirtschaftslexikon.gabler.de>

Summary

Dragica Bukovčan, Vesna Barić

Compiling the Glossary of Terms Used in NCTS and Related Documents

The co-operation between the Croatian government agencies like customs and police with the international institutions/agencies is based on multilateral and bilateral agreements, some of them having been in force for a number of years, but lately we have to deal with a large number of regulations, directives and guidelines related to the European integration processes and harmonization of law. An important part of this complex process is the translation of documents covering the process and standardization of terms in specific fields, one of them being the New Computerised Transit System (NCTS) based on the computer technology. Although the English language appears to be the *lingua franca* in the global communication, the customs procedures, especially at the Schengen borders, often rely on the German sources. The paper analyses the German documents covering NCTS and related documents as the source language by using the methods of corpus linguistics and descriptive terminology; with the purpose of compiling a German-Croatian Glossary of selected terms consisting of more than four hundred entries and subentries.

Key words: customs regulations, international co-operation, terminological glossary, abbreviations, acronyms.